

Ваньчик Ю. А., викладач кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін факультету № 3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРОФІЛАКТИКА ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

На сьогодні наркоманію відносять до соціальних проблем. У виникненні адиктивної поведінки звинувачують і безробіття, і політичну нестабільність, і моральну розбещеність. Отже, необхідною складовою роботи з профілактики наркоманії є своєчасне виявлення підлітків “групи ризику” і надання їм психолого-педагогічної допомоги. Для цього соціальні педагоги повинні мати достатній рівень поінформованості про причини виникнення потреби до наркотиків у підлітків і володіти відповідними соціально-психологічними заходами й методами профілактичної антинаркотичної роботи.

На сьогодні багато вчених займаються розробкою питань профілактики наркоманії в Україні. Серед них: спеціалісти Українського науково-методичного центру практичної психології та соціальної роботи (О. Коструб, О. Вінда, І. Сомовата та ін.), Інституту психології ім. Г. Костюка АПН України (Н. Максимова, С. Толстоухова), Українського державного центру соціальних служб для молоді (З. Зайцева, Г. Рашковський та ін.), Українського інституту соціальних досліджень (О. Баларієва та О. Яременко), а також спеціалісти інститутів, університетів, організацій, установ, які займаються проблемами здорового способу життя в дітей, підлітків та молоді (Б. Лазаренко, І. Пінчук, А. Мазасв та ін.).

Простежується тенденція до зниження середнього віку, у якому молодь починає налити, вживати алкоголь та інші психоактивні речовини (ПАР). Згідно досліджень, “18 % хлопців і 14 % дівчат починають вживати пиво у віці до 9 років” [1, с. 29].

Маємо зазначити, що спостерігається тенденція вживання більш небезпечних наркотичних засобів, змінюється структура наркотизації. Сучасні підлітки вже з 11-12 років починають використовувати опіатоподібні і коноплеві культури. Сучасна молодь навіть не приховує,

які психотропні та наркотичні засоби вживає. Особливо гострою проблема вживання психоактивних речовин є в загальноосвітніх навчальних закладах, що зумовлено віком контингенту учнів.

Основна частина учнів є неповнолітніми та іноді проживає в проблемних, неблагополучних сім'ях, батьки яких мають низький рівень поінформованості про наркотики, відсторонюються від питань профілактики (не володіють знаннями про психологічні та вікові особливості підлітка, причини вживання ПАР) або ж самі подають дітям негативний приклад.

16-17 років – найкриміногенніший віковий період. Саме у цьому віці підлітки скоюють 60-65 % злочинів від загальної кількості злочинів, що скоїли неповнолітні. Отже, на сьогоднішній день питання боротьби з наркоманією стоїть на одному рівні з питанням стосовно боротьби зі злочинністю (45 % злочинів вчиняються у стані наркотичного сп'яніння).

Досягнення мети антинаркотичної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі зумовлює її зміст і напрямок. У профілактиці наркоманії вчені виділяють два види профілактики: загальну та індивідуальну.

Загальна антинаркотична профілактика може включати:

- роз'яснення учням гігієнічних і моральних аспектів шкідливості вживання наркотичних і психоактивних речовин. Роз'яснення причин виникнення наркоманії і токсикоманії;
- розкриття суті наркоманії як захворювання і картини ранніх ознак цього захворювання;
- характеристика соціальних, економічних, етичних, психічних, юридичних наслідків вживання наркотиків;
- виявлення учнів, які за методом "рівний-рівному" могли б інформувати своїх однолітків та проводити з ними заходи;
- нетрадиційні форми виховної роботи по профілактиці психоактивних речовин: літературно-музичні композиції, змагання команд КВК, ігрові програми.

Основні вимоги до антинаркотичної профілактичної діяльності: повинна мати безперервний характер; вестись одночасно проти вживання всіх груп психоактивних речовин – тютюну, алкоголю, лікарських та нелегальних наркотичних засобів; врахування актуальності інформації про ПАР; інформація не повинна бути насичена термінами, теоретичними та статистичними даними, мова викладання матеріалу повинна бути зрозумілою [2, с. 32].

Одним з головних завдань для педагога в профілактичній роботі є своєчасне виявлення учнів "групи ризику". Методами виявлення підлітків

категорії "групи ризику" можуть бути: спостереження вчителів, соціальних педагогів та психологів; медичні обстеження підлітків; надання інформації Відділом Кримінальної поліції Служби у справах дітей та Службами у справах дітей при районних та міських адміністраціях; психологічні тренінги; відвідування місця проживання підлітків; індивідуальна робота з учнями [2, с. 32].

Наступним етапом у профілактичній роботі є проведення індивідуальної профілактичної роботи.

Індивідуальна профілактика наркоманії – система заходів впливу на окрему молоду людину з метою недопущення зловживання нею наркотичними засобами і психотропними речовинами з використанням правових, соціальних, психологічних, медичних та інших методів впливу. Основна мета індивідуальної

профілактичної роботи з дітьми та молоддю: уживання вичерпних заходів для запобігання першій спробі вжити наркотики [3, с. 117].

Значна роль у досягненні ефективності профілактики вживання психоактивних речовин учнями в загальноосвітніх навчальних закладах належить антинаркотичній просвіті батьків та індивідуальній роботі з неблагополучними сім'ями.

Список використаних джерел:

1. Рівень і тенденції поширення тютюнокуріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Т. В. Бонлар, Н. О. Рингач та ін. – К. : УІСД імені О. Яременка, 2008. – 152 с.

2. Вальчук М. П. Профілактика вживання психоактивних речовин – один з напрямків правового виховання в професійних ліцях / М. П. Вальчук // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 84. – Серія: Педагогічні науки. – Чернігів : ЧНПУ, 2010. – С. 32-34.

3. Тюрікова Л. Профілактика вживання наркотичних речовин серед учнівської молоді / Л. Тюрікова // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2007. – № 2. – С. 115-120.